

Иван Вазов

Небивала защита

В углавното отделение на окръжния съд в град С... се бяха разгледали вече три дела. Дойде ред на четвъртото, последното, кражба с взлом, да се гледа. Но при извикването на свидетелите, показани от страните, най-важният нямаше. Тримата коронни съдии шепнешком се посъветваха и председателят обяви, че делото се отлага за друг ден, когато под стража ще бъде доведен важният свидетел, който щеше да дава показания в полза на обвиняемия, или по-добре, на обвиняемата. Тя беше жена на средна възраст, сиромашки облечена, с преbledняло, измаханото лице, измъчено от тревогите и страховете за участта, що я очакваше.

Защитникът ѝ адвокат, стар вече господин, чернолик, с побелели увиснали мустаци, с окачени на черна вървица очила, които ту турваше на носа си, ту сваляше, поиска думата и каза с дебелия си груб глас:

– Господа съдии, ние заявяваме, че делото може да се гледа и без това свидетел, не ще да има нужда от него, както ще видите.

Съдът се пак посъвещава тихо.

След малко председателят обяви, че щом обвиняемата страна не настоява да се чуе свидетеля ѝ, делото ще се гледа.

Като се изпълниха предварителните формалности: удостоверяване самоличността на участващите в делото и заклеване от свещеника присъстващите свидетели, захвана се съдебното дирене.

В него се установи по неопровержим начин виновността на обвиняемата, която, впрочем, сама се беше наполовина признала в престъплението си. Съдиите бяха твърде доволни, че лесно се свършва и това дело, та щяха по-скоро да се видят свободни и да си идат по частната работа или на разходка.

Съдебните заседатели – един гражданин и четири души селяни – седяха неподвижни и внимателни от двете страни на съдиите при дългата зелена маса, на която стоеше разпятieto и евангелието. В залата имаше малко публика. Задуха царуваше, тежкия въздух и горещината усилваха желанието да се излезе час по-скоро оттука.

Поиска думата прокурорът.

Опрям ръце на масата си, приведен малко, той със звънлив, резлив глас и самоуверен тон захвана обвинителната си реч. Реч плавна, жарка.

Красноречието му беше толкоз убедително и лесно, че очевидността на престъплението беше неоспорима и триумфът на словото му сигурен.

Ето защо, при всичката относителна краткост на речта, съдиите, та и съдебните заседатели я намериха пак дължка, убедени и те в душата

си, че сиромашкинята, която съдеха, беше „кругом виновата“ и прокурорското красноречие беше излишно.

Държавният обвинител свърши, прочее, със заключение, че претъпленето попадеше под известен член на наказателния закон, който предвиждал наказание от две до осем години затвор. Той обаче счете самопризнанието на подсъдимата и отсъствието на подобни постъпки в миналото ѝ като смекчаващи обстоятелства и даде мнение да ѝ се наложи минимумът от наказанието.

Такова мнение си бяха вече съставили и съдниците, особено съдебните заседатели, винаги наклонни да бъдат по-милостиви.

Тогав се даде думата на защитата.

Черноликият, с увисналите побелели въси адвокатин застана с вдъхновен вид при масата си, гуди си очилата, свали ги пак, нервно бъркайки книгата си, с вида на борец, който имаше да преодолее и надвие един страшен противник.

Като гледаха това му застрашително положение, съдниците добиха кисели, недоволни лица. Този господин щеше още цял час да ги глуши с безползната си защита и да ги задържа в съдебната зала, когато те бяха си обещали скоро освобождение. Затова председателят му забележи да бъде кратък.

Адвокатът почена с блестящ поглед, с нервен, енергически глас, който гърмеше из залата, и правейки възли ораторски жестове с ръцете:

– Господа съдии, господа съдебни заседатели! Уважаемият господин прокурор с една блестяща реч, за която аз му отдавам всичката дължима дан на уважение и удивление, реч, пропита от дух на строга справедливост и от съзнание за висотата на мисията му, доказва виновността на подсъдимата, виновност ясна – съзната и от вашите души.

– Е, много го протакаш, байо – избъбра един от съдебните заседатели, селянин.

– Господа – продължи адвокатът, – онова, което ще ви зачуди, и справедливо, то е, че аз, защитата, заставам пред вас не да отричам очевидността на фактите, а да се съглася напълно с господин прокурора. Но, господа съдии... – И той си дигна очилата и пак ги намести на носа си.

– Е, знам, знам, смекчаващи обстоятелства ще посочваш, прокурорът сам стори това – пошушна един от съдиите.

– Ще ни мъчи тоя син още два часа, както се е запретнал – продума му ниско другият съдия.

– Но, господа, обвинителната власт, вдъхната от чувство на

милосърдие, тъй свойствено на човешката природа, посочва на вашата просветеност минимума на наказанието, който минимум е две години тъмничен затвор!... Две години, господа! Две години тъмничен затвор!

Погледът му блесна с необикновена сила, той пак потърси връвта на очилата си, паднали при движенията му.

– Е, не може по-долу, приятелю: ти сам знаеш закона – помисли си председателят, когато адвокатът пак закрепяше очилата си на широкия нос.

Адвокатът подзе:

– Да, две години само! Ако това снизхождение прави чест на човека, то е необяснимо в устата на блюстител на законите, на строгия страж на обществената нравственост и карателя на обществените гнилости. Защото, какво имате пред себе си? Една престъпница (и той посочи подсъдимата), която се е осмелила посред бял ден, в отсъствието на домакините, да счупи портата им с брадва, да счупи със същото сечиво сандъка им и да им открадне двайсет и два лева, готова, предполагам, да махне и на живота им, в случай на ненадейното им появяване там...

– Е, къде отива негова милост! Луд ли е? – каза поразен един съдебен заседател на другаря си.

И другите съдии слушаха смяяни и не вярваха ушите си.

– Не, той е луд – казаха си те.

Адвокатът продължи с жар:

– Наказателният закон нарича този род престъпления „кражба с взлом“, почтените човещи го казват, разбойничество, хайдутлук! И когато вие сте повикани да се произнесете върху такъв един виновник, трябва да помните, че сте тука не да се движите от сантименталности, а да бъдете строги, да удряте, да удряте немилостиво, господа.

Съдиите слушаха настръхнали този свиреп към доверителката си защитник.

– Трябва да се изпрати в Александровата болница – каза един от заседателите възмутен.

Само подсъдимата слушаше спокойно, почти безучастно.

– Две години? – извика пак защитникът. – Не две години тъмничен затвор, не осем години, по закона: двайсет години, господа, тъмничен затвор – па и те не стигат за такова престъпление. Обществото иска от вас да бъдете строги, да го защитите. Бъдете немилостиви към неприятелите му...

Съдебните заседатели хвърляха въз адвоката мълниеносни погледи.

Никога в съдебните анали не бе забележена такава защита.

Същото смайване се забележаваше и у публиката.

– Да, бъдете безпощадни! Безпощадни бъдете, господа съдии! – И той продължи все в същия дух защитата си. После се извърна и погледна някого в публиката. Един господин излезе и веднага въведе в стаята пет деца, от пет до десетгодишна възраст: две момчета и три момичета. Те бяха дрипави, разплакани. Приближиха се до подсъдимата – тя им беше майката – и се изправиха до нея. Най-малките хленчеха с мокри лица и едното обви ръце около майка си и с глас заплака.

Адвокатът посочи децата и извика в изстъпление:

– Ето децата на тая жена! Ето ги нещастните същества! За тях е направена кражбата! За тях, за да не умрат от глад, да не вкочаняшат от студ без огън през тая люта зима... Пожертвувала се е, за да спаси милите си рожби, тия невинни ангелчета, които трябваше да умрат пред майчините ѝ очи... Нека ми каже всяка друга, и истинска майка, на нейно място какво би направила... Сега, удряйте, поразете с присъдата си тая злочеста майка, затворете я в тъмница, лишете чедата ѝ от нейната защита, оставете ги на улицата безпомощни, погубете и тях. Нека умрат толкова души, за да се удовлетвори законът! Съдете, господа, а господ ще съди всинца ни от небето!

Всички в залата се вкамениха. Прокурорът се не мърдаше, зяпнал. На неколцина от съдебните заседатели се показаха сълзи на очите. Децата плачеха...

Съдът се оттегли на съвещание.

След малко излезе и председателят прочете вердикта с треперлив глас.

Майката беше оправдана едногласно.

София, 28 февруари 1906

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Мартин Митов

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5032>]